

Sayı : 5042

Tarih : 17. 04. 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekonomik sorunların her geçen gün derinleştiği, yoksulluğun, enflasyonun, gelir dağılımı adaletsizliğinin ve işsizliğin artarak devam ettiği Türkiye ekonomisinde emekliler başta olmak üzere emeğiyle geçinen yurttaşlar gün geçtikçe yoksullaştırılarak açlığa mahkûm edilmektedirler. Sabit gelirliler başta olmak üzere alım gücünün her geçen gün düştüğü, enflasyon baskısının artarak devam ettiği, dolar kurunun, ithalata bağımlılığın ve işsizliğin arttığı bir ortamda alt gelir gruplarının yaşamı daha da zorlu hale gelmiştir. Zamların takip edilemediği günümüzde emeklilerin ve emekçilerin geçim derdi daha da artmıştır. Emeklilerin ve emekçilerin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürebilmeleri amacıyla maaşlarının yeniden düzenlenmesi için Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddelerine göre meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT

Kars Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

Sezai TEMELLİ

Muş Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’deki yurttaşların çok büyük bir kısmı kronikleşmiş enflasyon sorunu, yoksulluk, geçim sıkıntısı, işsizlik, borçluluk, düşük ücret, emek sömürüsü, hayat pahalılığı, sefalet ve açlık gibi sorunların gölgesinde yaşam mücadelesi vermektedir. Yanlış politik kararlarının sonucu olarak ortaya çıkan bu tablonun çözümü adına alınan kararların faturası yine alt gelir gruplarına çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu ise açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayan milyonlarca insanın hali hazırda zor olan yaşamlarını daha güçleştirmektedir. Ekonomideki yanlış kararlar ve politik tercihler nedeniyle Türkiye’de emeğiyle geçinen yurttaşlar daha da yoksullaşırken şirketler ve bankalar kar rekoru kırmış, gelir dağılımı adaletsizliği ve servet eşitsizlikleri artmış, emeğin milli gelirden aldığı pay azalırken sermayenin aldığı pay yükselmiştir. İktidarın emekçi ve emeklilere uyguladığı ücret politikaları bu adaletsizliği arttırmaya devam etmektedir.

AKP iktidarında Türkiye’de işsizlik artmış, güvencesiz/esnek çalışma yaygınlaşmış, emek değersizleşmiş, tencereler kaynamamış, sepetler boş kalmış, evler ısıtılamamış, mal ve hizmet fiyatlarının her gün zamlanmasından dolayı insanlar en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz noktaya gelmişlerdir. İktidar yaptığı düzenlemelerle emekliye, asgari ücretliye, emekçiye ve memura kaşıkla verdiğini kepçeyle geri almıştır. Emeğiyle geçinen yurttaşların ve emeklilerin geçim endişesi gün geçtikçe artmaktadır. BİSAM ve Türk-İş tarafından açıklanan son açlık ve yoksulluk verilerine göre, 2024 yılının mart ayı itibarıyla, Türkiye’de asgari ücretle açlık sınırı arasında sadece 350 TL kalmıştır. BİSAM açlık sınırı 16 bin 646 TL’ye yoksulluk sınırı 57 bin 578 TL’ye ulaşmıştır. Ayrıca Türkiye’de Ocak 2024 itibarıyla ortalama ücretin 26 bin lira olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda ücretlerin ve emekli maaşlarının vahameti daha çarpıcı hale gelmektedir. Geline bu nokta, 9 milyon emeklinin 10 bin liraya mahkûm edildiğini düşündüğümüzde, 16 milyon emekli ve milyonlarca asgari ücretli için yaşamı daha zorlu hale getirmiştir.

Türkiye ekonomisinin yanlış politikalarla yönetilmesinin bir diğer sonucu da ekonomide emeğin aldığı payda yaşanan düşüş olmuştur. Sermayeden yana yapılan ekonomi politik tercihler emekçi sınıflar için yaşamı çekilmez hale getirmiştir. Emeğin aldığı pay yani işgücüne yapılan ödemelerin payı 2018 yılında yüzde 33,5 olarak gerçekleşmişken bu oran 2022 yılında yüzde 26,3 olmuştur. Böylelikle sadece son 5 yılda emeğin milli gelirden aldığı pay yüzde 7,2 puan düşmüştür. Buna karşılık “net işletme artığı/karma gelirin payı” yani sermayenin milli gelirden aldığı pay ise 2022 yılında yüzde 53,7’ye yükselmiştir.

Türkiye’de emeğin kayıpları artarken sermaye zenginleşmeye devam etmektedir. Forbes dergisi 2024’ün milyarderler listesinde Türkiye’den 27 kişi yer almıştır. İsviçre bankası Credit Suisse’in *Küresel Servet Raporu*’na göre ise Türkiye’de 1 milyon doların üzerinde servete sahip olan 61 bin kişi bulunurken serveti 500 milyon doları geçen 33 “ultra zengin” vardır. Türkiye’deki toplam 1 trilyon 41 milyar dolarlık servetin yaklaşık yüzde 40’lık kısmı nüfusun sadece yüzde 1’lik kesiminin elindedir. Türkiye’de nüfusun en zengin yüzde 1’inin toplam servetten aldığı pay yüzde 39,5, en zengin yüzde 5’lik kesiminin toplam servetten aldığı pay yüzde 59,2, nüfusun yüzde 95’lik kesiminin aldığı pay ise sadece yüzde 40,8’dir. Buna karşılık en zengin yüzde 10’luk kesimin servetten aldığı pay ise yüzde 69,8’dir. Oysa AKP’nin iş başına

geldiği 2002 yılında nüfusun en zengin yüzde 10'luk kesimi servetin yüzde 67,7'sine sahipti. Rapor, Türkiye'deki servet uçurumunun giderek büyüdüğünü net bir biçimde gözler önüne sermiştir.

AKP döneminde ortalama bir emekli aylığı en düşük emekli aylığının dahi altına düşmüştür. Ortalama emekli aylığı 2023'te 7 bin 214 TL olmuştur. Kaldı ki seçim döneminde yapılan zam emeklilerin kök maaşına yapılmamıştır. Sadece emeklilerin maaşı 10 bin TL'ye tamamlanmıştır. Bu ise yapılacak yeni zamlarda emeklilerin önemli bir kısmının zamdan faydalanamamasını beraberinde getirecek, emeklilerin yoksulluğunu derinleştirecektir. 20 yıl önce asgari ücretin yüzde 36 üstünde olan ortalama emekli aylıkları 2023'te asgari ücretin yüzde 28 altına düşmüştür. 2001 yılında asgari ücretin 1,6 katı olan en düşük emekli maaşı, 22 yıl sonra net asgari ücretin 0,6 katına düşmüştür. Bu oran 2003 yılındaki gibi kalsaydı, Ocak 2024 itibarıyla ortalama emekli maaşı 27 bin TL olacaktı. Emekli aylıklarının sefalet düzeyine düşmesinin sebebi AKP'nin sosyal güvenlik politikaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu verilerden de görüldüğü üzere AKP döneminde ekonomideki yanlış politikalar ve sermayeden yana ekonomi politik tercihler nedeniyle emeğiyle geçinen yurttaşlar daha da yoksullaşırken şirketler kar patlaması yaşamış, servet eşitsizlikleri artmış, emeğin milli gelirden aldığı pay azalırken sermayenin aldığı pay yükselmiş, gelir dağılımı daha da bozulmuştur. Artan hayat pahalılığı, enflasyon ve düşen alım gücü nedeniyle emeğiyle geçinen on milyonlarca yurttaş için gıda ve barınma gibi asgari yaşam koşullarını dahi yerine getirebilmek her geçen gün daha da zorlu hale gelmiştir. Bu nedenle gelir dağılımı bozukluğunun ve servet eşitsizliklerinin nedenlerinin araştırılması, emekçi ve emekçilerin ücretlerinin insani yaşam standartlarına çıkarılması için bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.